

Fra Udlandet.

Prof. Nicholson om den klassiske Nationaløkonomi. — Sachsisk Indkomststatistik. — Hvorlænge Arbejdere blive i samme Plads. — Af Berlins Befolkningsstatistik.

Prof. Nicholson om en Reaktion til Gunst for den klassiske Nationaløkonomi.

Paa »The. British Association's« sidste aarlige Møde, i Nottingham, aabnedes Forhandlingerne i Sektionen for Økonomi og Statistik med et Foredrag af Professor J. S. Nicholson om en »Reaktion til Gunst for den klassiske Nationaløkonomi«, der efter Talerens Mening i den senere Tid har givet sig tilkende.

Professoren vil tillige have dette Foredrag betragtet som et Forord til hans i 1893 udgivne Værk »Principles of Political Economy« I (London, Adam and Charles Black). Dette Værk har fundet en gunstig Modtagelse i England, og f. Ex. i »Journal of the Royal Statistical Society« sættes det ved Siden af Professorerne Sidgwick's og Marshall's Bøger om Nationaløkonomiens Grundsætninger, — en »ikke ringe Ros«, naar man betænker den »uhyre Indflydelse«, disse Bøger have haft i England. I Nicholson's »Principles« vil man da finde de Tanker, han udtalte i sit Indledningsforedrag, nøjere udviklede.

»Den saakaldte orthodoxe eller klassiske politiske Økonomi er«, hævder Professor Nicholson, »langt fra at være død; den er tværtimod i fuld Livskraft, og der er alle mulige Tegn paa en udpræget Reaktion til Gunst for dens Principer og Methode. Den traditionelle engelske politiske Økonomi er ikke bleven banlyst til Saturn; den er heller ikke bleven kvalt af Socialismen; den er faktisk stærkere end nogensinde. Dens fornyede Livskraft skyldes sikkert for en stor Del de Angreb, der fra alle Sider med stigende Kraft ere blevne rettede imod den i de sidste tyve Aar. Man er bleven rusket op af den dogmatiske Søvn, man paa Grund af det almindelige Bifald var falden i, og skønt nogle af den orthodoxe Lejrs mere frygtsomme Tilhængere troede, de vare blevne slaaede ihjel, ere de kun blevne skræmmede, og de centrale Stillinger ere sikrere end før.«

»Den Methode, Adam Smith og Ricardo praktisk fulgte, og som bragtes i videnskabelig Form af Mill og Cairnes, og ganske nylig og langt mere virkningsfuldt af Dr. Keynes, kan fremdeles betragtes som fundamental. Den har overlevet og er bleven styrket af Angrebene paa den. Den historiske Methodes yderligtgaaende Talsmænd søgte at reducere Nationaløkonomien til en Gren af Historien og Statistiken. De var beskæftigede med at dyngge Fakta ovenpaa hverandre og med at lægge Tal sammen, og de syntes at mene, at ledende Principer ikke vare nødvendige. Men Kompilationer af den Art er ikke engang Historie, langt mindre er de Nationaløkonomi. Et Værelse fuldt af gamle Aviser er ikke Historie, om det end kan indeholde meget Materiale for Historien. Der er i Virkeligheden

intet Nyt i denne den historiske Methodes extreme Form; det var blot en Tilbagevenden til en gammel Type; Krønikeskrivere have i gamle Dage fulgt samme Plan; de have optaget Fakta, Tegn, Undere, Sagn — som en Flods Mudder optager, hvad der tilfældigvis falder i den . . . Sammenlign nu denne Opdygnings-Methode med den historiske Methode, Adam Smith fulgte. Mindst to Tredjedele af »Wealth of Nations« er Historie, og Historie af første Rang, og dette fordi det er Historie som indføres for — alt efter Tilfældets Art — at illustrere, bekræfte eller modificere Principerne. Fordi Principerne ere det Fundamentale, behøver det Faktiske ikke at forvrides; det betyder blot, at Kendsgerningerne gøres forstaaelige . . . Adam Smith benyttede ogsaa den komparative Methode i stort Omfang; han gik saa vidt som til Kina og til Peru i sit Overblik over Menneskeslægten. Og han udfandt, at i økonomiske Sager, i Spørgsmaal om Køb og Salg, i Ordenes videste Betydning, i Spørgsmaal om Arbejde for Fornødenhedernes Tilfredsstillelse, i Spørgsmaal om Opsamling af Rigdom etc. er der visse karakteristiske Egenskaber ved den menneskelige Natur, som kunne betragtes som fundamentale. Ganske vist kunne de modificeres ved andre Indflydelser, men Modifikation er ikke det samme som Tilintetgørelse. Hvor lang Tid vil Æthioperen være om at forandre sin Hud under et andet Klima? Hans Hudfarve vil vist blive meget bleg, længe førend han lærer at foretrække lav Arbejds-løn for høj, meget Arbejde for lidt. Kan Nogen læse Shakespeare eller Homer uden at føle, at en stor Del af den menneskelige Natur — og netop særlig den Del, der interesserer Økonomerne — kun er underkastet

liden Forandring? Kundskaben stiger og gaar fra den ene Tidsalder over til den anden, og Menneskets Magt over Naturen voxer stadigt, — men Følelserne fornyes med hver Generation. Det nittende Aarhundredes Børn kunne være tidligt modne og næsvise, men de er ikke nitten Aarhundreder gamle. Den nyeste og mest fremskredne videnskabelige Nationaløkonomi lægger endog endnu mere Eftertryk, end Adam Smith gjorde det, paa de menneskelige Følelsers Universitet. Forskellen er, at Adam Smith talte jævn Prosa, medens de andre mene, at de ere Filosofer; deres Skikkelser bliver derfor mindre virkelige, mere ensformige end Adam Smiths Mænd og Kvinder. Men det, hvorpaa det kommer an, er at man anerkender visse karakteristiske Egenskaber ved den menneskelige Natur som fundamentale; det er det, der retfærdiggør Brugen af den komparative og historiske Methode, saaledes som Adam Smith opfattede den . . .«

Professor Nicholson gaar derefter over til at omtale, hvorledes den hypothetiske eller deduktive Methode blev dreven til en Yderlighed ved Indførelsen af matematiske Formler. Han har ikke megen Respekt for Jevons, heller ikke som Matematiker: »han kæmper med Differentialregningen, som en skikkelig Mand kæmper med Genvordigheder«. Han misbilliger de matematiske Økonomers Overgreb . . . Han vender sig derefter mod Sammenblandingen af politisk Økonomi og Sociologi, og holder paa, at de ældre Økonomer med Føje vilde behandle Økonomien for sig og ikke vide den sammenblandet med Religion og Ethik etc. . . . . Han paapeger Faren ved den omsiggribende Statsocialisme, — men hævder, at der er Tegn til en

Reaktion, en Tilbagevenden til de ældre Økonomers Formodning imod Stats-Indblanding. »Et Princip af den videste Anvendelighed i Ethik og Politik saavel som i Økonomi, som kan kaldes den formelle Retfærdigheds Princip, har begyndt at virke i en kendelig Grad. En Regering, der hjælper en Klasse af Folk, maa være forberedt paa at handle paa lignende Maade i alle lignende Tilfælde. Hvis dette Princip engang opgives, bliver Regeringsvirksomhed noget rent Tilfældigt eller kommer til at afhænge af Raab og Svindel. Det er vidunderligt, hvor Folk ere hurtige til at opdage Analogier i Lidelser, og hvor hurtigt det ene Skrig følges af det andet. Mikroberne ere ikke hurtigere til at formere sig. En jævn Mand kan have sine Tvivl med Hensyn til, hvad Mathematikerne lære om Trekantens Lighed og i det Kapitel kan han være villig til at gaa paa Accord; men han nærer ikke nogen Tvivl om, at naar Talen er om Statsunderstøttelse, har han lige saa god Ret som Naboen. Og den jævne Mand har Ret. Naar Staten hjælper Landboerne, hvorfor skal den saa ikke ogsaa hjælpe Byfolk? . . . Vi maa ikke nøje os med at se paa Lovenes umiddelbare Virkninger; vi maa ogsaa tage Hensyn til deres secundære og fjernere Følger. Hvis en Lovgiver tror, at de ikke har noget at sige, lad ham læse et Kapitel i Adam Smith, — og hvis han fremdeles tror, at en Lov kan betragtes for sig, at den er en midlertidig Hjælp for et forbigaaende Tilfælde, lad ham opgive sit Sæde i Parlamentet; han har misforstaaet sit Kald; lad ham i den sunde Fornufts og i Almenvellets Navn ophøre med at være Lovgiver og lad ham blive Politibetjent. . . . Blandt de gamle Økonomer var det en Yndlings-

lære, at Skatten er en Byrde, og at Skatteopkræverens Besøg er ubehagelige. Denne Lære begynder ogsaa at komme frem igen. Staten kan ikke gøre noget uden Penge, og den gør det i Almindelighed paa den mest bekostelige Maade. Nu nærmer vi os snart den yderste Grænse for, hvad Staten kan tage. Er der noget, som Theori og Erfaring have slaaet fast, er det, at overdreven Beskatning er ødelæggende for Landet . . . . Selvtillid, Uafhængighed, Frihed, — det var de ældre Økonomers Feltraab, — ikke Statshjælp, Afhængighed, Lydighed. I Fattigspørgsmaalet lærte de for Exempel at skelne mellem Hjælpens umiddelbare Virkninger, der kunne være gode, og Virkningerne af, at man kan gøre Regning paa Hjælpen, der kunne være ødelæggende . . . Man vil indvende, at de gamle økonomiske Doktriner var haarde og kolde og ikke stemmende med kristelig Barmhærtighed. Svaret er, at hvis den kristelige Barmhærtighed virkelig gjorde en Tiendedel af sit Ideal, vilde der ikke være nogen Brug for Statshjælp«.

Professor Nicholson sluttede sit Foredrag med to Raad:

»Til de Studerende vilde jeg sige: Den politiske Økonomi har en stor Literatur, og I vil ikke finde alt det gode sammentrængt i den sidste Tilvæxt («the last marginal increment»); I maa først beherske den ældre, før I kan vurdere den ny; en Stump Sandhed, som en Dilettant lige har opdaget for den tyvende Gang, har ikke samme Værdi som den Lærebygning, berømte Økonomer opførte for hundrede Aar siden. — Og til Lovgiveren vilde jeg sige: Endnu mere udstrakt end den økonomiske Literatur er Nationernes økonomiske

Erfaring; hvad der kan læres af Fortidens Erfaringer, forældes ikke; de have godtgjort visse Grundtræk i den menneskelige Karakter, til hvilke der maa tages lige saa meget Hensyn som til det menneskelige Legemes Livsfunktioner. Ligesom Harvey ikke opfandt, men opdagede Blodcirkulationen, saaledes ikke opfandt men opdagede Adam Smith den naturlige Friheds System. Og intet er blevet bedre bevist end den Sætning, at den Lovgivning, der forsømmer at tage Hensyn til Individets Frihed, er forfejlet. Lovgiverens første Pligt er at tage Hensyn til de naturlige Kræfter, han maa strides med, og den klassiske Nationaløkonomi har givet et Overblik over disse Kræfter, som det — efterdi det hviler paa Kendsgerninger og Erfaringer — vilde være Taabelighed at overse.«

Sachsisk Indkomststatistik.

Den sachsiske Indkomstskattestatistik foreligger nu paa en saadan Maade, at man kan forfølge Bevægelserne i Indkomsternes respektive Størrelse fra 1879 til 1892. Nogle Tal, der meddeles i Socialpolit. Centralblatt, 1894, Nr. 18, gengive vi her.

Den Gruppe, der omfatter ubemidlede Personer med Indtægter paa 300—800 M., er forholdsvis bleven mindre: i 1879 udgjorde den 69 pCt. af alle Beskattede og i 1892 kun 60 pCt. Derimod indtage Mellemlasserne nu en betydeligt større Plads end tidligere: i 1879 repræsenterede Personer med mellemstore Indtægter